

Raadsvoorstel en -besluit

2023-0005804

Tycho Jansen
Afdeling: Ruimtelijke Ontwikkeling
3/02/23

Witgoedregeling om energiearmoede te bestrijden

Aan de leden van de raad,

Het college van burgemeester en wethouders stelt u voor te besluiten:

1. de extra middelen van € 545.863 om energiearmoede aan te pakken toe te voegen aan de begroting;
2. van deze extra middelen € 314.000 in te zetten voor een witgoedregeling;
3. de begroting 2023 dienovereenkomstig te wijzigen (budgettair neutraal).

De secretaris,

De burgemeester,

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van

De griffier,

De voorzitter,

Toelichting

Inleiding

Op 11 maart 2022 heeft het kabinet in navolging op de specifieke uitkering van 150 miljoen euro voor de aanpak energiearmoede, aanvullende maatregelen aangekondigd om huishoudens op korte termijn verder tegemoet te komen. Eén van deze maatregelen zijn additionele middelen van 150 en 68,5 miljoen euro. De 150 miljoen euro is een verdubbeling van de eerdere specifieke uitkering (hierna SPUK) energiearmoede uit oktober 2021. Meer informatie over deze specifieke uitkering kunt u teruglezen onder het kopje *Eerdere besluitvorming*. De andere 68,5 miljoen euro komt uit het Nationaal Isolatieprogramma. Het Rijk heeft ervoor gekozen deze middelen samen te voegen en uit te keren in één beschikking. De middelen kunnen worden ingezet voor een breed scala aan kleine en grote maatregelen gericht op het structureel verlagen van de energierekening of het energieverbruik van een woning.

De additionele 150 miljoen euro is op dezelfde manier verdeeld als de eerste SPUK Energiearmoede. Het onderzoek van TNO naar het aantal huishoudens in energiearmoede binnen onze gemeente is hier leidend in geweest. De 68,5 miljoen euro uit het Nationaal Isolatieprogramma is verdeeld op basis van het bouwjaar van de woningen in onze gemeente. In totaal heeft de gemeente Zwijndrecht € 545.863,- ontvangen.

In dit raadsvoorstel wordt u geadviseerd om een deel van de middelen in te zetten voor een witgoedregeling en het overige deel, in afwachting van een pilot die verder wordt beschreven onder het kopje *uitvoering*, nog niet te besteden. Het vervangen van oud witgoed is een effectieve manier voor huishoudens om energie te besparen. Oude koelkasten, vriezers, wasmachines en drogers verbruiken veel energie. Met een witgoedregeling krijgen mensen geld om de oude apparaten te vervangen. Hierdoor besparen zij soms tot wel 15 jaar lang op hun energiekosten.

Het is de formele bevoegdheid van de raad om de middelen die de gemeente heeft ontvangen in de begroting op te nemen. Voordat er dus over kan worden gegaan tot uitvoering, zult u eerst moeten besluiten de ontvangen middelen in de begroting op te nemen.

Eerdere besluitvorming

Aanpak Energiearmoede - Brief aan de raad

Beoogd effect

Met de beoogde witgoedregeling kunnen 750 huishoudens een bijdrage voor het aanschaffen van witgoed krijgen. Door oud witgoed te vervangen voor nieuw energiezuinig witgoed besparen huishoudens jaarlijks tussen de €100 en €200 euro op de energierekening. Als eerder benoemd in de inleiding van dit voorstel, gaan nieuwe witgoedapparaten lang mee. Met het energiezuinige witgoed besparen 750 huishoudens dus op de lange en korte termijn geld.

Er kan altijd worden gekozen om de witgoedregeling uit te breiden. Dit zal onder het kopje *uitvoering* verder worden besproken. Het beoogde effect is in dat geval groter.

Argumenten

1.1 Hierdoor kunnen we de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen inzetten voor de inwoners van Zwijndrecht

De middelen moeten worden toegevoegd aan de begroting voordat deze kunnen worden besteed.

2.1 We dragen bij aan het verminderen van energiearmoede

Met een witgoedregeling maken we het mogelijk voor gezinnen die leven in energiearmoede om hun oude witgoed te vervangen voor nieuw energiezuinig witgoed. Hierdoor verbruiken deze huishoudens minder stroom en wordt hun energierekening beter betaalbaar.

2.2 We maken Zwijndrecht duurzaam

Als aangegeven in het vorige argument, zorgt een witgoedregeling voor verminderd stroomverbruik en CO2-reductie. Dit sluit goed aan bij onze ambities om Zwijndrecht in 2050 volledig energieneutraal te maken.

Kanttekeningen

2.1 Doorverkooprisico

Er is een risico dat inwoners het nieuwe verkregen witgoed doorverkopen op internet. Onder het kopje *uitvoering* kunt u terug lezen hoe het risico hierop wordt geminimaliseerd. Verder is een zelfde witgoedregeling al in vele andere gemeenten binnen Nederland opgezet, zoals in de gemeente Den Haag. Daar is gemonitord en bevonden dat het zelden voorkomt dat apparaten worden doorverkocht op internet.

Extern draagvlak

De gemeente Zwijndrecht is onderdeel van een community of practice: inclusieve energietransitie. Deze community of practice (COP) wordt georganiseerd door de provincie Zuid-Holland. Binnen deze COP wisselen grote en middelgrote gemeenten van Zuid-Holland ideeën uit over het tegengaan van energiearmoede en het realiseren van een inclusieve energietransitie. Vanuit de COP wordt het gebruik van een witgoedregeling om energiearmoede tegen te gaan sterk aangeraden.

Duurzaamheid

Onder het kopje *argumenten* staat al kort beschreven dat deze witgoedregeling bijdraagt aan onze duurzaamheidsambities. Huishoudens besparen met een nieuw zuinig witgoedapparaat al snel 200 kWh elektriciteit per jaar. Dit betekent dat met deze regeling voor 750 huishoudens zo'n 150.000 kWh elektriciteitsbesparing per jaar wordt gerealiseerd. Het stroomverbruik is de afgelopen 15 jaar enorm gedaald, dus een koelkast of vriezer vervangen die ouder is dan 10 jaar is altijd beter voor het milieu, ook als deze het nog doet (bron: milieucentraal). Op deze manier draagt de regeling dus bij aan het energieneutraal maken van Zwijndrecht.

Daarnaast heeft Groupcard een contract met aanbieders waarop staat aangegeven dat zij enkel apparaten mogen verkopen wanneer zij een apparaat retour nemen. Dit zorgt ervoor dat apparaten niet worden weggegooid, maar worden gerecycled. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van een circulaire economie.

Aanpak/uitvoering/evaluatie

Groupcard en het Regionaal Energie Loket

Groupcard is een bedrijf dat dit soort regelingen inricht. Vanuit de provincie Zuid-Holland wordt aangeraden een witgoedregeling vorm te geven met Groupcard. Zij hebben dit proces namelijk al voor veel gemeenten binnen de provincie begeleid. Hierdoor kunnen we de proceskosten laag houden.

De regeling van Groupcard is zodanig ingericht dat er niet aanbesteed hoeft te worden. Het geldt dat wij reserveren voor de cadeaukaarten gaat op een derdenrekening en wordt direct uitgekeerd aan inwoners. Slechts de proceskosten worden verstaan als ingekochte dienst. Deze kosten liggen onder de aanbestedingsdrempel voor een dienst.

Groupcard zet samen met het regionaal energieloket (REL) een geoptimaliseerd kadokaartstelsel op. De doelgroep (huishouden met energietoeslag en wonend in een woning met een slecht energielabel) ontvangt een brief van de gemeente waarin hij/zij wordt uitgenodigd een kadokaart aan te vragen. De brief is voorzien van een door regionaal energie loket (REL) aangeleverd uniek referentienummer. Bewoner kan vervolgens op de website van REL een kadokaart aanvragen door het unieke referentienummer in te vullen. Binnen 10 dagen ontvangt de bewoner vervolgens zijn/haar

Witgoedregeling om energiearmoede te bestrijden

unieke kadokaartcode die hij/zij kan inwisselen via het online inwisselplatform voor witgoed met een goed energielabel. Groupcard zorgt voor aangesloten winkels op regeling.

REL levert een communicatietoolkit met hierin conceptbrieven. In deze brieven wordt gebruik gemaakt van B1 taalniveau. Er zijn eventueel ook conceptbrieven te verkrijgen in het Arabisch en Engels.

Klantenservice

Voor de doelgroep zijn er, voordat zij daadwerkelijk hun witgoed vervangen, nog behoorlijk wat handelingen nodig. Dit kan een grote drempel vormen. Groupcard speelt hier op in door een klantenservice in te richten met het REL. REL beantwoordt alle vragen omtrent het aanvragen en inwisselen van de kadokaart. Er wordt in de brief verwezen naar deze klantenservice. De klantenservice is bereikbaar via sociale media, de telefoon en e-mail.

Verder worden er afspraken gemaakt met welzijnsorganisatie Diverz. Zij zullen het energiesprekkuur beschikbaar stellen voor hulp bij het verzilveren van de kadokaart. In de brief die naar bewoners gaat wordt hiernaar verwezen.

Waarde Kadokaart

We adviseren de waarde van de kadokaart €400 te maken. Dit bedrag is toereikend voor wat kleiner witgoed als drogers, wasmachines en vaatwassers. Het bedrag is in de meeste gevallen iets te weinig voor het volledig aanschaffen van bijvoorbeeld koelvriescombinaties, vriezers en koelkasten. Hiervoor zal dan ook een eigen bijdrage moeten worden betaald. De reden dat dit zo is ingevuld, is dat hiermee wordt bewerkstelligd dat de mensen die nieuw witgoed het hardst nodig hebben hier ook echt gebruik van gaan maken, zij hebben er tenslotte een eigen bijdrage voor over. De ervaring uit andere gemeenten is dat een eigen bijdrage voor de doelgroep vaak geen onoverkomelijke drempel vormt. In Den Haag bijvoorbeeld is de kadokaart €250, in Amsterdam €275 en in beide gevallen is de regeling nog steeds een succes. Daarnaast heeft een eigen bijdrage ook een positief effect op het voorkomen van doorverkopen van het witgoed.

Een waarde van €400 betekent dat er 750 huishoudens een kadokaart kunnen ontvangen.

Doelgroep

De gemeente dient aan te geven hoeveel adressen er in aanmerking komen voor de kadokaart. Op die manier kan het REL dezelfde hoeveelheid unieke codes maken. Er wordt geadviseerd om voorlopig alleen de huishoudens die energietoeslag hebben ontvangen en wonen in een woning met een slecht energielabel een brief te sturen. Dit gaat naar verwachting om 1900 huishoudens. Deze 1900 huishoudens zullen vervolgens gefaseerd worden aangeschreven:

1. Koop- en particuliere huurwoningen

In eerste instantie zullen enkel de koop- en particuliere huurwoningen van de 1900 huishoudens die in aanmerking komen worden aangeschreven. De woningcorporaties zijn verplicht hun bezit de komende jaren te verduurzamen. De sociale huurders hebben het voordeel dat de woningen waarin zij wonen gegarandeerd zullen worden verduurzaamd. Voor woningeigenaren en particuliere huurders geldt dit niet. Door het op deze manier in te richten, geven we hen het extra beetje hulp dat zij bijvoorbeeld niet krijgen van de corporaties. De woningeigenaren en particuliere huurders krijgen een maand de tijd om hun kadokaart te verzilveren voordat ook de rest van de huishoudens een brief ontvangt. Zo kan worden voorkomen dat deze groep achter het net vist. In de brief voor de koopwoningen zal ook informatie worden verstrekt over de goed wonen lening.

2. Corporatiewoningen

Na deze maand zullen de overgebleven huishoudens, die logischerwijs wonen in een corporatiewoning, een brief ontvangen.

Groupcard heeft al eens kadokaartregelingen voor minima verzorgd in andere gemeenten. In Eindhoven hebben zij 5.800 huishoudens aangeschreven met een bon van €60,- voor kleine

Witgoedregeling om energiearmoede te bestrijden

energiebesparende maatregelen. Van de aangeschreven adressen heeft destijds 31% gebruik gemaakt van de regeling. Ook in gemeenten waar Groupcard witgoedregelingen heeft verzorgd, is de conversie ongeveer 30%. Dit zou betekenen dat er in Zwijndrecht 570 kadokaarten zullen worden verzilverd. In dat geval worden er 180 kadokaarten overgehouden. Er kan dan besloten worden om dezelfde huishoudens nogmaals te informeren of andere huishoudens die energietoeslag hebben ontvangen aan te schrijven. Mochten er aan het einde van de regeling kadokaarten overblijven, dan vloeit het overgebleven geld terug naar de gemeente.

Overig

- De witgoedregeling gaat om vervanging van oude apparaten. Groupcard heeft een contract met aanbieders waarop staat aangegeven dat zij enkel apparaten mogen verkopen wanneer zij een apparaat retour nemen. Om dit te controleren, voeren zij steekproeven uit.
- Wanneer blijkt dat de regeling een groot succes is en er geen andere initiatieven volgen om energiearmoede aan te pakken, kunnen we altijd overwegen meer middelen in te zetten om te voorkomen dat aangeschreven huishoudens te laat zijn om een kadokaart aan te vragen.

Pilot

Vanuit de provincie Zuid-Holland is er €37.500 euro beschikbaar gemaakt voor Diverz en de gemeente Zwijndrecht om energiearmoede aan te pakken. Dit geld wordt overgemaakt wanneer er een gedegen plan van aanpak wordt aangeleverd bij de provincie. Wij adviseren dit geld aan te vragen voor een pilot in Kort-Ambacht. Kort-Ambacht is de wijk waar energiearmoede het meest voorkomt.

De provincie stuurt erop aan om wijkgericht in samenwerking met wijkbewoners energiearmoede aan te pakken. Dit wordt door de provincie gezien als de beste manier om op de lange termijn een inclusieve energietransitie te realiseren. Om die reden willen Diverz en het projectteam energiearmoede van de gemeente een pilot opzetten in Kort-Ambacht waarbij er samen met bewoners wordt besloten wat er moet gebeuren om energiearmoede aan te pakken binnen de wijk. Dit sluit goed aan bij de ambities van de gemeente om inwoners meer te laten participeren en op die manier te bouwen aan vertrouwen.

Dit is de reden dat we adviseren niet het volledige extra budget voor de aanpak van energiearmoede in te zetten voor de witgoedregeling, maar om af te wachten wat de uitkomsten van de pilot zijn. Als het tot een bruikbaar en opschaalbaar resultaat leidt, dan breiden we de aanpak uit naar andere wijken. Mocht de pilot niet slagen dan kan er bijvoorbeeld worden besloten om de witgoedregeling, de aanpak van Diverz of de aanpak van Klimaatroute (waarover u eerder bent geïnformeerd) uit te breiden. De aankomende zomer is een goede periode om hierop te reflecteren en beslissingen over te nemen. Door de hogere temperaturen in deze periode zijn de rekeningen beter betaalbaar en is de nood minder hoog.

Communicatie/publicatie/participatie

Ieder huishouden dat energietoeslag heeft ontvangen en woont in een woning met een slecht energielabel, zal op den duur met een brief worden geïnformeerd dat zij in aanmerking komen voor de kadokaart, zoals aangegeven onder het kopje *uitvoering*.

Personeel/organisatie/SCD

Energiearmoede is een onderwerp dat zowel te maken heeft met ruimtelijke- als maatschappelijke ontwikkeling. Om die reden is er een team energiearmoede in het leven geroepen met collega's van beide afdelingen.

Zij zullen ook degenen zijn die gaan toezien op een goed verloop van de mogelijke witgoedregeling. De uitvoering ligt bij Groupcard en het Regionaal Energie Loket.

Witgoedregeling om energiearmoede te bestrijden

Financiën

Als eerder beschreven, wordt er voorgesteld om in totaal €314.000 te reserveren voor de witgoedregeling. Voor de besteding van het overige budget energiearmoede van €231.863, komen we te zijner tijd bij uw raad terug.

Proceskosten

Een deel van dit budget zal gaan naar de proceskosten van Groupcard en het REL. Onderstaande toelichting van deze kosten is gekopieerd en geplakt uit de offerte van Groupcard:

ARTIKEL 1: Overzicht begroting

Onderdeel	Aantal	Per stuk excl. Btw	Totaal
1.	1	€ 4000,-	€ 4000,-
2.	12	€ 300,-	€ 3600,-
3.	750	€ 4	€ 3000,-
4.	750	€ 4	€ 3000,-

Totaal excl. 21% btw € 13.600,-

Totaal incl. 21% btw € 16.456,-

ARTIKEL 2: Toelichting opbouw kosten

- 1. Eenmalige implementatie en projectmanagement fee tbv het inrichtingen Open House Inkoop Systeem.*
- 2. Bijdrage maandelijkse fee t.b.v. klantenservice en onderhoud platform*
- 3. Klantenservice kosten per toegekende kadokaart*
- 4. Handelingskosten per toegekende kadokaart*

Kadokaarten

Er blijft na de projectkosten nog €300.400 over. Dit geld komt direct terecht bij de inwoners die te maken hebben met energiearmoede. Dit regelt Groupcard als volgt:

1. Het volledige bedrag wordt op een rekening gestort van stichting derdengelden Groupcard. Deze gelden dienen in tranches overgemaakt te worden.
2. Groupcard keert wekelijks vanaf de zakelijke beheerrekening de verzilverde kadokaartwaardes uit aan de lokale winkels en webshops. De derdengeldenrekening van Groupcard staat onder toezicht van Stichting Derdengelden.
3. Resterend budget van niet uitgegeven kadokaarten wordt aan het einde van de energiearmoede regeling teruggestort vanaf de derdengeldenrekeningen van Groupcard naar de gemeente.